»БРАНИК« ИЗЛАЗИ
шест пута на недељу,
осим на дан после свеца.

ПРЕТПЛАТА И ОГЛАСИ
шаљу се на администрацију
А РУКОПИСИ
уредништву »БРАНИКА« у Нови Сад.

Рукописи се не враћају.

БРАНИК

ОРГАН СРПСКЕ НАРОДНЕ СЛОБОДОУМНЕ СТРАНКЕ

ЦЕНА ЈЕ »БРАНИКУ«
на годину К 32·— 40·— дин.
на по године К 16·— 20·— »
на четврт године К 8·— 10·— »

Поједини бројеви стају 10 потура.

ОГЛАСИ
рачунају се 10 пот. од реда ситних слова

Уредништво и администрација „Браника“ налази се у кући дра Мих. Полита-Десанчића, грчко-школска улица бр. 11.

Број 145. У Новом Саду, у недељу I. (14.) јула 1907. Година XXIII.

Позив на претплату.

Са 1. јулом 1907. године почиње нова претплата на „Браник“.

Можемо са задовољством погледати на наш рад и на одзив српске одабране публике на тај наш рад. Све, што је у Српству солидно и одабрано — то чита наш лист и одобрава правац нашега листа. Ми нисмо спали на то, да торбаримо са нашим листом и да намећемо наш лист. Правац и садржина нашега листа по себи је препорука нашем листу.

Претплата за „Браник“ износи:
на читаву годину . . . . 32 К.
на по године . . . . . 16 К.
на четврт године . . . . 8 К.
а може се претплатити и месечно са 2 круне 70 пот. За Србију према већој поштарини износи годишња претплата: 40 динара, погодишња 20 динара, а четвртгодишња 10 динара.

Претплата се шаље поштанском упутницом на администрацију „Браника“.

У Новом Саду, 7. јула 1907.

Управа и уредништво „Браника“.

Равноправност напредује у Аустрији.

Ништа није кадро да осветли велику разлику између Угарске и Аустрије, него с једне стране оскудица у свакој народној равноправности у Угарској, а с друге стране велики напредак народне равноправности у Аустрији.

У Угарској и поред постојећега санкционисанога народносног закона, који је по себи већ мађијски скројен против народности, ипак нема баш никакве народносне равноправности, већ се администрација и судство врши у корист мађарскога језика у такој мери, као да је Угарска једноплемена мађарска држава, те се постојећи, санкционисани закон о равноправности народности или 44. законски чланак од г. 1868. потпуно игнорише, као да га и нема.

Сасвим је то друкчије у Аустрији. Нећемо да говоримо о Чешкој и Галицији, које су краљевине и где влада чешки и пољски језик, али баш и у оним покрајинама, које немају значаја посебних краљевина и где су Словени помешани са Немцима, аустријска управа пази на то, да при судству, администрацији и школству, Словени у својој равноправности буду заштићени. За Штајерску, Крањску, Корушку аустријски државни одветници имају налог, кад је оптужени Словенац, да имају на словеначком језику оптужбу подносити, а судови имају налог, да се у тим случајевима има читава расправа водити на словеначком језику. Па тако је то и у погледу других народности. Јесте-ли могли кадгод чути, да је у Угарској који државни одветник држао оптужни говор на језику оптуженога које немађарске народности или да је који адвокат смео бранити свога штићеника на другом, до ли на мађарском језику, па да је суд доносио одлуке и пресуде на другом, него на мађарском језику? Па тако се и све одлуке административних власти из ају само на мађарском језику, ма да је то противно народносном закону, дочим су у Аустрији административне власти дужне издавати одлуке на језику дотичне странке. У школству пак ту свака народност има своје народне школе, које је држава дужна потпомагати. Од Срба они, који често иду у штајерско купатило Рогатац (Рохич), могу се уверити, да Немци за себе а Словенци за себе имају своје лепе народне школе.

У бечком царевинском већу (Рајхсрату) сваком је слободно на свом језику говорити, а у будимпештанском сабору противно је и то, што хрватски делегати, Хрвати и Срби, говоре својим језиком, ма да им закон то изреком осигурава и ма да Хрвати и Срби из Хрватске и Славоније не знају мађарски. Посланици немађарских народности пак обвезани су, да у сабору *само* мађарски говоре.

У бечком Рајхсрату може сваки говорити на свом језику, али пошто посланици у бечком Рајхсрагу сви знају немачки, то обично почну свој говор на свом језику, па онда продуже на немачком језику.

Но од кад се састао нови бечки Рајхсрат, искрсло је у њему и ново језичко питање. Наиме Чеси и друге народности, захтевају, да њихови говори, држани на матерњем им језику, *уђу на том језику и у саборски стенографски записник.* Наравно да би ово имало многе техничке тешкоће, јер би се саборски записник, односно дневник морао на многим језицима водити. У погледу говора на чешком и пољском језику не би било тешкоћа, али би се морали записници водити и на словеначком, румунском, српско-хрватском, талијанском, па и румунском језику. Расправе у том погледу још се све једнако воде. Немци и министар-председник др. *Бек* пристали би на то, да се писмени предлози и интерпелације могу подносити на другом, осим на немачком језику, па би ти предлози и интерпелације долазили у саборски записник, а што се тиче говора, то би сваком посланику било слободно, да приложи свој говор на материнском језику. Но један део Чеха остаје при захтеву, да говори на чешком језику имају званично ући у саборски стенографски записник. Преговори у том погледу нису још довршени, али се већ и из тих преговора види, *у каквом обиму напредује народна равноправност у Аустрији.* Каква голема, грдна разлика у том погледу међу Аустријом и Угарском!

Према томе, што сваки посланик у бечком Рајхсрату може да говори на свом језику, ових дана је један гајички Русин *Марков-Хлибовицки* држао свој говор у Рајхсрату на *правом руском језику.* Пољаци подигоше ужасну ларму, вичући: „Тај говори на правом руском језику! То није русински, *то је руски*! То не сме бити! Руски није језик ниједне народности у Аустрији. Идите у Москву, па говорите руски!“ — викаху Пољаци и неки Русини, пријатељи Пољака. Заман је Марков доказивао, да њему не може бити забрањено говорити на *књижевном језику свога народа*, ларма је била тако ужасна, да је напослетку потпредседник *Зачек* са мотивацијом: да руски језик није језик ниједнога народа у овој монархији, Маркову одузео реч. Али су за то Маркову ипак неки Чеси честитали.

Али из ларме у Рајхсрату, што су је подигли Пољаци и неки Русини, пријатељи Пољака, види се ужасна противност између Пољака и Русина. Сироти Русини, који у Галицији стоје у истом бројном саразмеру као и Пољаци, потиштени су од стране Пољака онако исто, као немађарске народности од стране мађарскога племена. Наиме у Галицији Пољаци представљају племство и велики посед, дочим Русини представљају демократски, сељачки елеменат. Русини су унијати, а Пољаци затуцани, фанатични католици. Но међу Русинима има једна странка, која не ће да су »Москаљи“ већ хоће да су „Украјинци“ т. ј. Мало-Руси. Но друга русинска странка су „*Старо*-Русини“, који су као *књижевни језик* примили чисто велико-руски језик и за то је Марков држао свој говор на чисто руском језику.

У опште у новије доба гајички Русини јако се баре против Пољака и отимају се од превласти пољске. Недавно су пред Рајхсрат изнели нечувене *злоупотребе при изборима*, при којима су гајичке власти ишле на руку Пољацима. Кад су пољски посланици нападали Русине, ови надигоше ларму, те у сред Рајхсрата стадоше *певати украјинске народне козачке песме против Пољака.* Једва се могла утишати та ларма у Рајхсрату и Пољаци морадоше устукнути.

И ако се и у Аустрији показују велике противности међу народима, ипак се може без зазора рећи, да тамо *народна равноправност напредује*, дочим у Угарској нема ни трага о народној равноправности немађарских народности.

△

Догађаји у Хрватској.

— Немири у Међумурју. —

Како јављају из Чаковца, немири у Вараждину трају још једнако. Пропле ноћи су поразбијани прозори на згради железничке станице а и по становима, у којима станују Мађари. Више хрватских газда отказали су у својим кућама станове кирајџијама Мађарима. На граници чува жандармерија мост преко Драве.

— Стање у Загребу. —

Пошто су престали немири, укинула је полиција своју наредбу, да се у осам сахата у вече морају по кућама позатварати капије и да се шегрти не пуштају ван куће.

— Изјава хрватских делегата у Горњој Кући. —

У четвртак је у седници Горње Куће, чим су се решиле формалности, увео реч хрватски делегат подмаршал Буро пл. *Томичић*, те рекао: Ма да сам себи придржао право говорити овде на свом материнском језику, то ћу се ипак, да ме висока кућа разуме, послужити мађарским језиком, те ми је част прочитати ову изјаву:

На расправу стављена законска основа о службовној прагматици железничара садржи повреду политичке индивидуалности народа краљевина Хрватске, Славоније и Далмације, јер негира искључивост хрватског језика као јединога службенога језика на територији краљевина Хрватске, Славоније и Далмације, која нама као политичком народу пристоји и која је гарантована и нарочито уговорена државо-правном нагодбом, која је склопљена између краљевине Угарске с једне стране и краљевина Хрватске и Славоније с друге стране, а инартикулирана као темељни заједнички закон посебно за краљевину Угарску као угарски зак. чл. XXX. од 1868., а посебно за краљевину Хрватску-Славонију као хрватско славонско далматински зак. чл. I. од г. 1868.

Мењање прописа ове нагодбе, која сачињава део устава како краљевине Угарске, тако и краљевина Хрватске, Славоније и Далмације, може до § 70. исте следити само на начин, како је нагодба настала, наиме приступом свих оних чинилаца, који су ју склопили. Услед тога морамо ми изаслани заступници сабора краљевина Хрватске, Славоније и Далмације у самому предлогу ове законске основе, која вређа наша кардинална начела и права, узакоњена по §. 70. нагодбе, назирати поступак, који прелази уставне границе надлежности овога високога тела, доследно томе садржи повреду устава.

Да ми изаслани заступници сабора краљевина Хрватске, Славоније и Далмације суделовањем у тој расправи, и не гледећи на начин, којим и како је иста усвојена по заједничком сабору, не санкционирамо уставу противно задирање у темељна права краљевине Хрватске а тиме и у целокупни устав земаља круне св. Стевана: принуђени смо ову великашку кућу оставити уз свечани просвед против предлога ове законске основе, с том нашом изјавом, да за случај, ако ова законска основа буде и у овом високом телу прихваћена, нама као изасланим заступницима хрватскога сабора не преостаје ино, него да даље вршење нашега мандата учинимо зависним од одлуке сабора краљевина Хрватске, Славоније и Далмације.

Будимпешта, дне 11. српња. Буро пл. *Томичић*, с. р., др. Владимир пл. *Николић-Подрински*, с. р., гроф Мирослав *Кулмер*, с. р.

Пошто је прочитана ова изјава, хтели су хрватски делегати да оставе саборницу, али је у то устао министар трговине *Кошут*, па су се још неко време задржали, да чују одговор.

ГОВОР
БУДА БУДИСАВЉЕВИЋА,
народног заступника и делегата на заједничком сабору,

изречен у заједничком сабору у Будимпешти 1. (14.) јуна 1907.

(Наставак.)

Буде Будисављевић: Из ових савезних установа дакле слиједи, да сваки трговац, кад започне своје пословање, имаде:

1. пријавити своју тврткy при судбеном столу, у подручју којега се налази трговачка настана његова;

2. водити прописане трговачке књиге;

3. сваке године саставити инвентар и биланцу о свом цјелокупном гибивом и негибивом иметку.

Надаље прописује исти закон у §. 4. ал. I.: „Установе, *шичуће се трговаца, имају се упорабљати и на трговачка друшшва.*"

Отуда слиједи, да и мађарске државне желјезнице имају удовољити горе под точкама 1., 2. и 3. садржаним установама више цитованога заједничкога трговачкога закона, које су изразито наведене у горе наведеним §§ 16., 25. и 26. тога закона, а ако раде тому супротив. тад оне падају под удар слиједеће одредбе истога закона и то:

§. 26. ал. II.: — „С одмјерењем новчане глобе (до 500 фор. — 1000 К) имаде се уједно дотичној странци ради обављења упитне пријаве опредјелити рок од 14 дана, по неуспјешном изминућу којега се имаде новчана глоба путем оврхе утјерати..."

Колико је опће познато, угарске државне желјезнице, које имаду за пруге у краљевинама Хрватској и Славонији прометну управу у Загребу, гдје је дакле њихова настана, — још све доселе нису пријавиле тврткy своју при судбеном столу у Загребу, а тако су тим очитим поступом грубо повриједиле више наведену установу §. 16. ал. I. трговачкога закона, те према §. 21. ал. I. тога закона потпадају ради тога новчаној глоби до 500 К, — ну ако би се оне изговаралe, да је њихова настана у Будимпешти, гдје им је главно равнатељство, а не у Загребу, где да је само подружница, то су опет и у том правцу починиле повриједу, јер и за тај случај прописује трговачки закон и то:

§. 18. ал. I. — „Када се у другом мјесту или општини подигне подружница, имаде се тврткa гледе подружнице уписати такођер при судбеном столу, гледе ње надлежном" — дакле in concreto и у Загребу.

Ради повриједе овога §-а такођер спадају под удар §. 21. ал. I. трговачког закона.

Из свег тог се види, да мађарске државне желјезнице, у колико се протежу барем на територију краљевина Хрватске и Славоније, још све доселе нису као трговачко друштво ни као трговачка фирма, ни као настана а ни као подружница, протоколиране, а отуд опет слиједи, да оне за територију ових наших краљевина као протоколирана трговачка тврткa — како их министар Кошут крсти — *не опсшоје*, а кад је томе тако, то је настао опет ванредно важан случај толи за нас, јер су те желјезнице на тлу наших краљевина, коли и за *оне* Мађаре, којих су оне власност, и за који случај задржаје заједнички трговачки закон слиједећу норму:

§. 22.: „Судови уопће ... исто тако трговачке и обртничке коморе и области обртне имаду, кад сазнаду за повриједу дужности уписне пријаве или за неповлаштено рабљење тврткe, без одвлаке пријавити то надлежноме судбеноме столу", који тада дакако имаде по §. 21. трговачког закона у предмету даље поступати и одредити, што закон собом доноси.

Господо моја, поштовани доме! Као што видите, његова Ексцеленција г. Кошут није био сретан у својој тврдњи и, како смо видјели, сам закон туче његову тврдњу и његове изводе, и гдје год смо се до данас сусрели са тврдњама било г. министра, било са тврдњама господе с оне стране, видјели смо сваки час, да они закон или криво цитирају или га намјерно рђаво тумаче. (Бука).

Предсједник: (звони). Изволите наставити, иначе ћу позвати другог говорника. (Бука: Усклици са љевице: Завршио је!)

Мато Новосел: Ein schlechter Witz!

Предсједник: Госп. заступник нема права овдје употребљавати њемачки језик, одредба закона простире се само на хрватски језик. С тога вас позивам на ред (Одобравање).

Буде Будисављевић Поштовани доме! Тако је и г. заступник Нађ у свом говору скупио масу неких података, којима је ступио у борбу против нас и хтио показати неоправданост наших захтјева. Он је паче и казао, да г. заступник Важоњи није требао да нас упозори на одредбе ове законске основе, наиме да су према овој законској основи намјештеници желјезнички у Хрватској и Славонији подвржени угарском кривичном закону и упозорио га, да он тога није требао споменути, јер да ми признајемо у том компетенцију угарског сабора. Ја, господо, држим, да то не стоји, јер је мој друг народни заступник др. Шурмин у свом говору јасно и тачно обиљежио стајалиште наше у том питању, а ја се морам чудити, како је господин Нађ, професор на универзитету, који познаје одредбе нагоде и језик наш, како је он могао као правник уствардити онакова шта, јер у § 48. нагоде јасно стоји (чита): С тога разлога спада у дјелокруг потпуне аутономије краљевина Далмације, Хрватске и Славоније законарство и управа у свих пословних нутарњих, богоштовља, наставе и правосуђа, амо рачунајући судбеност у свим молбама изим судбености гледе поморског права. То је тако јасно, да се ја чудим, да се је универзитетски професор својим тврдњама тако јако о закон огријешити могао.

Ну, господо моја, морам поновити, да се ни томе не чудим, јер кад се може наћи људи на министарској столици, који гријеше, газе и прелазе преко законских одређења, како се то чини у овој законској основи, онда допуштам, да је можда дужност и једног универзитетског професора, да прискочи у помоћ господи на владиним столицама и државном тајнику Стерењију (Живио!). И ја сам увјерен, кад је г. професор Нађ могао овако што доказивати, он би могао и то доказивати, да је црно бијело, а бијело црно, и то би могао бранити тиме, што има људи, који су farbenblind. (Веселост на десној средини).

Моја господо, ја бих се имао осврнути још на неке тврдње г. Ференца Нађа, али прелазим преко тога и само ћу да споменем, што је најинтересантније. Кад је у свом говору г. заступник Нађ дошао према завршетку и споменуо име г. министра Јосиповића, с ваше стране пропраћено је то бурним пљеском. Он је ишао и даље па је цитирао ријечи бившег трабантског министра г. Стјепана Ковачевића, који је једном приликом, не знам: да ли овдје или у нашем хрватском сабору, говорио о том, како се треба држати Угарске, како треба у угарској слободи тражити своју, како треба чувати свезу, која нас веже с Угарском и како треба поштовати њене грбове, написе и т. д. Господа од независне странке, господа од г. 1848., а и многа друга господа бурно и одушевљено су клицала и аплаудирала министру Ковачевићу.

Ја сам, господо, у оном моменту гледао то, и само сам слегао раменима и чудио се, да угарски сабор, да мађарски заступници могу да кличу живео! једному министру Ковачевићу. Ја сам могао све прије очекивати, али да ћу то дочекати у овом парламенту, то се нисам могао ипак надати. Ја могу разумјети, да и међу вама, као и у сваком народу, има људи шовиниста, ја могу разумјети, да има људи, који могу бити противници политици, која је инаугурисана у новије доба у Хрватској, противници и добрим односима између Угарске и Хрватске, ја то могу допустити, да може бити људи, који жале за оним старим режимом, могу допустити да има људи, који желе и теже, да се поврати оно њихово изгубљено царство, да се поврати њима овај изгубљени положај, да се опет стане у ону моћ, у којој су били и да добију у своје руке ону власт, коју су прије имали, али да ће заступници мађарски из свих странака с малим изузећем бурно и одушевљено ауплаудирати једному трабантскоме министру, то, господо, нисам, Бога ми, очекивао. (Тако је).

Господо моја! Ја се збиља чудим и питам, како је то могуће? Је ли мржња ваша тако јака на оне људе, који су вам у вашој борби помагали и уједно се борили, само ради тога, што данас против вас бране права свога језика, је ли та ваша мржња тако јака, да заборављате на ударце оних, који су вам јучер хтјели укинути столетни ваш устав, који су хтјели укинути слободу и права ваша и све оно, што сте ви крваво и тешко стекли? Зар можете заборавити, на све оне јаде, које су вам ти трабантски министри чинили, па да у једном моменту слабости кличете „Живео Ковачевић!" Морам љуто да то пожалим. Ја сам дуго размишљао о том, како је могло до тога доћи и шта је дјеловало на вас. Ја сам тражио мотиве томе, мучио сам се и натезао сад овамо, сад онамо, али нисам могао наћи другога ријешења, него да међу вама постоји дух страсти и мржње, да су многи од вас задојени шовинизмом, а тај шовинизам неће донијети користи отаџбини нашој. Господо моја, шовинизам је болест, шовинизам је заслепљеност, шовинизам може моментано у очима понеких да изгледа као патриотизам, може имати моментаних њеких успјеха, али у коначној својој посљедици мора довести до несреће и катастрофе. (Тако је!). Шовинизам садржава у себи једну лаж, јер људи не гледају свијет какав јесте, него на друге начаре, које су им наметнуте, они гледају свијет сасвим другачије него како de facto стоји. За то, господо моја, у тој умишљености у тој препотенцији, не видите ви по §§ 56., 57., 58. нагодбе, којима је одређено да се безусловно код свих области и уреда на територији краљевина Хрватске и Славоније гарантује хрватски језик службени. Тај је језик означен службеним за цијели опсег територије Хрватске и Славоније, како за аутономне тако и за заједничке уреде.

Од тога правила гледе употребе хрватског језика као службеног језика не може се по закону никакова изнимка учинити, па ни код руковођења желјезница (Одобравање).

Кад према закону тако стоји, онда морам одлучно и отворено изјавити овдје, да ја поновно протестирам против ове основе, ја протестирам против тога, да се једна такова законска основа може изнијети пред овај форум, који није компетентан за рјешење тога. Поричем право овоме сабору, да он то може учинити.

(Свршиће се.)

ПОЛИТИЧКИ ПРЕГЛЕД.

— **Угарски сабор**. Заступничка кућа угарског сабора одржала је прекјуче своју последњу седницу пре ферија. Сама се својим закључком одгодила на читава три месеца, наиме 10. октобра п. р.

— **Слободњачки конгрес против Мађара**. Као што чешки лист „Čas" јавља, требао се ове године од 9. до 12. септембра одржати у Будимпешти међународни конгрес „слободњака" (Freidenker). Но због бруталног поступка против аустријског социјалистичког посланика *Пернерсшорфера*, као и због гоњења Словака у Угарској и због познатог држања према Хрватима, будимпештанска организација конгреса закључила је, не чинити никакве припреме за конгрес, наводећи као разлог, да то никако не иде, да се у земљи нетрпељивости одржава конгрес слободњачких људи. Овогодишњи конгрес одржаће се у Прагу. За конгрес су се међу осталима пријавили Максим *Горки*, Чезаре *Ломброзо* и Ернест *Хекел*. Некоји мађарству наклоњени слободњаци су истина покушали, да улепшају ову по Мађаре тако немилу ствар, али ће им тешко помоћи.

— **Пут руског министра иностраних дела**. *Извољски*, руски министар иностраних дела, крећуће се на јесен на подужи пут по иноземству па ће том приликом походити Беч, Берлин и Лондон. У Бечу ће бити примљен од Његова Величанства цара и краља *Фрање Јосифа* I. а походиће и заједничког министра

ЛИСТАК.

АВТОБИОГРАФСКА ЦРТИЦА.

Ко би ми могао замерити, што ми душа воли да уживa у томе, у чему је толико пута уживала: у глумачком животу!

У то доба сам преживео своје најлепше године младости са хиљаду беда и хиљаду радости. Па онда: тако чаробна, тако красна света, као што је глумачки, нема више под небом! Сетих се сада, како сам једаред путовао, кад сам био млад глумац, па то ево хоћу да испричам.

— — — — — — — —

Много сам путовао за дванаест година, али не можда по каквим страним земљама, него овде, по благословеном земљишту моје домовине, где се свуда осећам као код куће, а у истини нисам нигде код куће. Путовао сам понајвише пешице, а по мом мишљењу то је право путовање. Истина је, да бих често радије сео био на железницу, али џеп ми не допушташе. Морао сам бити глумац-пешак, хтео не хтео, и морао сам гонити срећу, коју нисам познавао! Оно истина каткад ме је погледала разроким очима и помогла ми да се попнем на која кола са добрим кочијашем.

Једанпут смо седели нас једанаест на неким гломазним словачким колима и колико нас је год било, толико је било врста луталица. Био је ту одрпан неки калфа, дротар, неки, што удешава гласовире, војник-хусар, отпуштен грофовски слуга, пољски Чивутин, служавка, словачка надничарка, два талијанска надничара и један луталица глумац.

Дуго смо се тако возили, а нико ни да би речи, јер је дротар спавао. Успавала га ракија, коју је подобро повукао, док се погађао с кочијашем, који је такође окусио од ње па сместио дротара у шараге, да га у сну не би нико бунио, а уједно да и други путници имају згодно седиште.

Али наједанпут се дротар поче будити те испружи своје ноге, које су биле скупљене као латинско велико слово S. Сад му је требало више места, но што му је било одређено, те погоди пољскога Чивутина тако снажно у леђа, да је сиромах челом у врх носа ударио војника, који је седео упреко од њега.

Сад је настао читав џумбус! Војник ухвати Чивутина за она два курјука, што му висе испод слепих очију па га диже у вис. Никад нећу заборавити оно запомагање, што сам онда чуо од сиротог Аврама! Дротара ухвати грофовски слуга за гушу, јер је био Аврамов сусед па му овај ударио главу у левчу, те се и он пробудио, а и дротар Марцика се пробудио и оштро је тврдио, да он овде може радити, што хоће, и био је готов, да Аврама још који пут удари у леђа, што му не доноси ракије.

Марцика је мислио, да је у крчми! Ни сам није знао, откуда је дошао у овако красно друштво.

Међутим су и кола стала и сваки се трудио, да се што пре сиђе с кола, а то није био баш ни лак посао, јер доле беше блато до колена.

Но опасност је била већа, чим се умешаше и она два Талијанца. Док се један трудио, да избави сиротог Аврама из војникових канџа, дотле је други помагао грофовском слузи, да освесте дротара Марцикиу, који је једнако говорио, да је у крчми.

Сад је тек настала права гужва, јер се умеша и она словачка надничарка и онај клавирмајстор, да разваде остале. Сад се није више знало, ко је коме противник, него ко кога првог дочепа. Али сиромах Аврам је највише извукао, па чак и од онога калфе, који се такође умешао а коме баш нико ништа није скривио.

Она служавка и ја мирно гледасмо ту битку и гледали бисмо још дуже, да није почела пљуштати киша.

Затим онај занатлија предложи, да тог пијаног дротара треба избацити из дружине, јер није за њихово „фино" друштво. Предлог буде једногласно примљен те Марцику остависмо на путу. Ми се пак наново сместисмо и настависмо пут.

Марцика није за нама ни гледао; метнуо је свој пртљаг на гомилу камења, што лежаше поред друма, спустио је главу на њ па је спавао, као да није ништа ни било.

Друштво је тек после тога било весело.

Она служавка, која је пре тога тако озбиљно седела до мене, сад се једва могла задржати од смеха и колико је год пута погледала на Аврама, увек јој је толико «Хи!» искочило из њених надувених уста, да смо се сви њој смејали.

Немојте мислити, да је моја комшиница била каква лепотица, која се кикоћући смејала. Не! Погрешио бих, кад бих хтео то рећи и сад после десет година. Мало је рапава била у лицу, нос јој прчав а изнад ситних плавих очију узалуд бисте тражили обрве. Није им било чак ни трагова. Чело јој беше чисто те плава коса, што је била смештена у пунђу на затиљку, изгледаше као неки торањ. Кад бих је описивао званично, рекао би: уста правилна, — језик јој је могао бити доста неправилан, но то нисам имао прилике да дознам, али зубе је имала велике, то знам, јер колико год се пута насмејала на Аврала, а ја ју погледао, зуби су ми прво падали у очи!

Ова лепотица, као што сам видео, допала се војнику, јер се почео удварати девојци тим, што је, хвалећи се, како је ровашио сиротог Аврама пре десет минута, чешће рекао: „Је л' те, да сам добро урадио!«

Размећући се тако — како је баш било не знам тачно, јесу су ли кола јаче одскокнула или се војник мало више подигао из кола — доста то, наш витез испадне из кола и колики је дуг прући се у блато!

А на то се онда чак и Аврам смејао грохотом.

У Руми 10./VII. 1907.

С мађарског превео: **Воја**.

иностраних дела барона *Еренталa*. Извољски ће се по свој прилици месеца септембра кренути на пут. Руски званични кругови не држе за вероватно да ће Иввољски походити и други који европски двор а уверени су, да ове године никако не ће ићи у Лондон и Берлин.

Вести из места и из народа.

Нови Сад, 30. јуна 1907.

— **Прилози на српско народно позориште.** 1) *Српска Штедионица као задруга у Мехали* послала је 20 круна прилога. 2) На *глумачки пензиони фонд* приложили су: *Српска Женска Задруга у Голубинцима* 20 К. за употребу гардеробе; г. Коста *Чолаковић*, трговац из Мраморка, 11 К; и г. др. Александар *Бабић*, лекар из Панчева 20 круна. 3) *Централни Кредитни Завод у Новом Саду* уписао се за члана „Друштва за српско народно позориште" с прилогом од 500 круна за фонд позоришни. 4) *Просветна Задруга Срикиња у Ст. Бечеју* уписала се за члана позоришног са 200 круна чланарине, која је прописана за друштва и корпорације. 5) Уписали су се за чланове позоришне и исплатили су це лучланарину од 100 круна ови родољуби: г. Стеван *Капамаџија*, трговац у Бечу; г. др. Коста *Радојчић*, лекар у Земуну; и г. Ђорђе *Павловић*, трговац у Београду. 6) Уписао се за члана г. Стеван П. *Крецул*, трговац у Земуну, са уплатом од 50 К у име прве половине чланарине. 7) Уписали су се за чланове позоришне: г. др. Јован *Богданов*, варошки сенатор у Панчеву; г. др. Влада *Алексић*, лекар у *Панчеву*; г. др. Никола *Драгичевић*, лекар у Панчеву; г. Алекса *Машејић*, трговац у Београду; г. др. Душан *Бошковић*, адвокат у Панчеву; г. др. Стеван *Тишма*, лекар у Сланкамену; г. Каменко М. *Папрић*, шеф књиговодства штедионице у Земуну, и г. Петар *Мирковић*, економ у С. Бановцима, са уплатом по 20 круна у име I. рате чланарине, уз обвезу, да уплате остатак од 80 у круна року од три године дана. 8.) Г. др. Јован *Петровић*, адвокат у Суботици, исплатио је 40 круна у име IV. и V. рате чланарине, чиме је подмирио целу чланарину од 100 круна, и постао дефинитивном чланом, те добија чланску диплому. 9.) *Српско занатлијско певачко друштво у Вршцу* уписало се за члана позоришног са уплатом I. рате чланарине у износу од 40 круна уз обвезу, да ће остатак од 160 круна исплатити у року од 3 године дана. 10.) Г. др. Светислав *Медаковић*, кр. јавни бележник у Ст. Пазови, уписао се за члана са уплатом 30 круна чланарине, уз обвезу. да ће остатак од 70 круна исплатити у року од 3 године дана. 11.) Г. Светозар *Милинов*, трговац у Загребу, уплатио је 25 круна у име даље рате своје чланарине. 12.) Уписали су се за чланове: Милан *Попов* мерник у Земуну, и г. др. Светислав *Поповић*, адвокат у Земуну, са уплатом од по 40 круна чланарине, уз обвезу, да исплате остатак од 60 круна у року од три годиие дана.

— **Железничарска неуљудност у Новом Саду.** Пише нам наш један пријатељ: Никад не ћу заборавити предусретљивост, коју ми је указао један виши железнички чиновник, кад сам, вративши се из Рогаца (Рохича) преко Пелчаха, науман био, да путујем даље преко Штајерске. Тај ме је виши чиновник врло љубазно дочекао и провео је са мном дуже време, догод ми није све потанко разјаснио, како да путујем даље. Још сам онда имао разлога да уздахнем: „Камо среће, да су наши железнички чиновници у Угарској тако услужни!" Пре неки дан сам овде на новосадској железничкој станици добио прилике, да поново уздахнем тако. Ево шта ми се десило. Одем на касу па заиштем карту за Сајилово (пре су га покрстили на Szejlova а сад га зову Szajló) а касир баци преда ме карту трећег места. Ја му рекнем, да хоћу карту за друго место, но он се продере на мене, да сам требао одма рећи, које место желим; није то, вели, његово, да ми намеће, којим ћу местом путовати. Па уз то дода и грдњу најординарније врсте. Ја онда одем до шефа станице па му се потужим. Овај изађе на перон, да тобоже позове на одговор касира, али сам ја одма за тим из вагона видео, како му је пружио руку. На тај начин не верујем да му је дао званичну опомену или укор. — Десио се том приликом још и овај случај, који такођер карактерише прилике на овдашњој железничкој станици. Један Чуружанин заиште на каси карту за Госпођинце. Касир му је не хтеде дати; не зна он, вели, где су ти Госпођинци. Чуружанин онда шта је знао него уђе у вагон и без карте. Ту га онда тек кондуктер разуме, да је рад у „Болдогасоњфалву", па му набави карту, али за двоструку цену. Од железничких чиновника публика можда нема права захтевати да се владају по бонтону, али то тек сме искати, да не буду неуљудни и брутални."

— **Прегажена девојчица.** Малу служавку Марију *Морицову*, девојчицу од 13 година, прегазила су у хлебарској улици кола каменоресца Стевана *Томана*, са којих је кочијаш терао коње у највећем трку. Љуто озлеђену девојчицу пренела је полиција у стан јој а против кочијаша је покренула поступак.

— **Уништен закључак главне скупштине.** Кр. угарски министар унутрашњих дела гроф Јулије *Андраши* уништио је једногласни закључак новосадског варошког представништва од 1. (14.) децембра прошле године, којим је на зидиње синагоге и израиљске школе вотирано 20.000 круна припомоћи. Министар уједно наређује, да се та ствар на ново узме у претрес, дабогме обзирући се на његов отпис.

— **Веридба.** Пишу нам јуче из *Ст. Пазове*: „Овде се данас, лицем на Петров дан, верио мерник *Милан Попов*, вредни подуправитељ Задруге за исушење југоисточнога Срема, из Земуна, са гђицом *Милом Петровићевом*, милом ћерком овдашњега велепоседника и народнога посланика г. *Николе Петровића* и гђе му *Елизе Петровићке* рођ. плем. *Јовановићеве*. Познајући жарко српско родољубље и многе красне врлине младенаца, честитамо им у-рдно веридбу и желимо им од Бога сваку срећу у њихову будућем брачном животу."

— **Укинут уговор.** Кр. угарски министар унутрашњих дела гроф Јулије *Андраши* укинуо је уговор, који је наша варош склопила са фирмом *Бранковић и другови*, која је фирма узела у најам ововарошку потрошарину. Услед тога ће наша варош варошке приходе узети у своју режију.

— **Са српског прстена.** Г. Божидар *Бељански*, кр. финанцијални перовођа у Осеку, син г. Ђорђа *Бељанског*, умировљеног кр. порезног официјала и дугогодишњег рачуноревизора епархије бачке, верио се са госпођицом Иванком *Новаковић-Јанковић* из Будимпеште, ћерком покојног митровачког адвоката дра Војина Новаковића. Сретно!

— **Убиство.** Из *Каменице* нам јављају, да је тамошњи становник Танасија *Марић* синоћ у 9 сахати у пићу двапута *ударио ножем* 21-годишњег момка Николу *Љубинковића* и *убио* га.

Ето, шта уради пиће и несретна српска напраситост!

Новости са стране.

— **Судар бродова на Дунаву.** Из Рушчука јављају, да се онде неки дан сударила бугарска торпедњача „Ботев", којом је командовао капетан *Карамаждраков*, са румунским паробродом „Турно Магурели". На „Ботеву" било је 14 матроза, а на румунском пароброду до 25 путника. Приликом судара „Ботев" је добио ударац с десне стране једну четвртину метра од врха. Од тога ударца капетан и четири матроза пали су у Дунав, а на броду је остала пукотина, дуга један метар и широка пола метра. Благодарећи хладнокрвности матроза, који су капетану брзо притекли у помоћ, нико се није удавио. „Ботев" је тада везан за пароброд и одведен у пристаниште.

Састављена комисија, у којој су и капетани оба брода, извидиће, до кога је кривица те се догодио овај судар. Истрагом ће се, изгледа, утврдити, да кривицу сноси *Петреску*, капетан „Турно Магурели"-а. Штета на „Ботену" износи 3000 франака.

НОВИЈЕ.

Будимпешта, 29. јуна. Данас пре подне избила је на клиници у Üllöi-улици ватра над таваницом предаваонице. Ватра је међу болесницама у одељењу за женске изазвала велику панику. На срећу су брзо стигли ватрогасци те су ватру локализовали. Штета је незнатна.

Беч, 29. јуна. Пошто су синоћ стигли амо угарски министар-председник др. *Векерле* и министар трговине Фрања *Кошут*, настављени су данас преговори о поравнању међу Аустријом и Угарском и трајаће до недеље. Јуче су се пре подне мађарски а после подне аустријски стручни референти саветовали те спремили материјал за преговоре.

ТЕЛЕГРАМИ
уредништву „БРАНИКА".

Преговори о поравнању међу Аустријом и Угарском.

Будимпешта, 30. јуна. Данас су настављени преговори о поравнању међу Аустријом и Угарском. Данас се већа о питању железничких веза. Један члан угарске владе рекао је у интервју-у са једним сарадником бечког листа „Neue Freie Presse", да је материјал поравнања до половине сретно срећен. Највеће тешкоће постоје, што се тиче питања тарифа, но и те су већим делом већ отклоњене. Обе стране би морале попустити. Има наде, да ће се у главним питањима у начелу доћи до споразума те да ће се закон о поравнању моћи на јесен поднети сабору. С друге се стране по аустријским изворима говори, да се у питању тарифа и железничких веза није ни приближило а некмо ли дошло до споразума.

Догађаји у Хрватској.

Загреб, 30. јуна. У јучерашњој конференцији Старчевићеве странке прочитан је телеграм посланикâ Павелића и Петровића, који предлажу, да се сазове конференција свију странака па да се управи јединствен манифест на краља и на народ.

Закон о осигурању радникâ.

Будимпешта, 30. јуна. Кр. угарски министар трговине Кошут и државни тајник Стерењи довршили су јуче саветовања о детаљним питањима, која се односе но спровођање закона о осигурању радникâ против несретних случајева. За који ће се дан објавити спроведбена наредба.

Шала и сатира.

Церемонијал № II. при бријању српског патријарха.

(И на овај би церемонијал данас радо пристали они око „Заставе", само да спасу Српство, које ће бити најсретније на свету, чим спази обријана патријарха. Смисао је овог церемонијала то, да се лепим постигне оно, што се ружним и грубијанским није могло.)

На карловачкој пијаци подићи ће се трибине за функционере и госте. За Његову Светост г. патријарха Георгија почасна трибина са престолом.

У 9 сахата пре подне призивање св. Духа. Служиће г. епископ вршачки Гаврило и сви радикални свештенички посланици, који нису на епитимији.

После призивања одлази депутација по г. патријарха исто онако, као о мајском сабору пред г. Белу Талијана.

Г. патријарх заузима своје почасно место на пијаци уз радосно клицање „живео" свега сакупљеног народа.

Г. Јаша поздравља г. патријарха овако:

Ваша Светости! Допустите мени грешном и целом овде сакупљеном народу, да Вам пре свега целивамо свету десницу. (Љуби она за њим сви остали редом. Др. J. P. свештеник по *двапут*, да га двапут благослови.) Као глава радикалне странке ја ево овде пред лицем народа српског изјављујем, да сам досада у животу често грешио, али то нисам никад признао, но у погледу свога владања према Вашој Светости морам рећи, да сам грешио, много грешио. Гађао сам Вашу Светост својом пушком од зове и танадима од кучине; метао сам пред Вас разна страшила, која су личила на разне параграфе кривичног закона а мирисала на тамничку мемлу, облачио сам се и ја сам често у страховито одело: у атилу, на главу метах кучму а на чизме оштре мамузе; узех буздован Крунослава Јовића и то-

ПСИ У СЛУЖБИ ПОЛИЦИЈЕ.

— Пси за спасавање пијаних људи. — Пси ловци скитница у Булоњској шуми и у Пратеру. — Пси у Монт-а- Мусону. — Пси противу наоружаних лопова. —

Како француски листови јављају, покушај париске полиције, да обучи псе за спасавање људи, нарочито пијаница, показао је пуно успеха. Пси се тиме послу обучавају на тај начин, што их науче, да из воде извлаче бачене лутке човечје величине.

Префект париске полиције, *Хамар*, по угледу на полицију у Женеви, набавио је псе, који опет служе сигурности публике, што. поглавито по Булоњској шуми хватају скитнице, које су избегле потеру.

И бечка полиција, чије су наредбе противу спавања у Пратеру остајале без успеха, узела је псе у помоћ.

Ту пси као и у Булоњској шуми нађу свакога, ко се завукао у шибље да преноћи. Они су у том свом послу апсолутно тачни и не даду се заварати каквим залогајем из руку скитница.

Мала француска варош Понт-а-Мусон, на граници Лотарингије,, много је препатила од скитница, који су по њеној околини и пустим малим улицама пресретали пролазнике и пљачкали их. Да се отресе тих пљачкаша, тамошњи полициски комесар Полет узео је два пса, једну женку и једнога мужјака, које је нарочито био дресирао некакав Данхафер. Пси су дресирани благим начином и без помоћи бича. Употреба њихова показала је пуно успеха. Они су за кратко време спасли Понт-а-Мусон његових варалица и пљачкаша, и сада тамо опет влада сигурност.

О начину, на који ти пси, зову се Арго и Ахил, лове лопове, у извештајима стоји, да они никад не уједају. Они само скоче на онога кога гоне, оборе га и тако помогну потеру да лопова стигне. Најсјајније су се показали ти пси, кад су се жандармима били стали противити некакви лопови, Талијани по народности, наоружани дугим и оштрим ножевима. Оба пса стадоше пред лопове и не дадоше им прићи жандармима, док одједном и изненада једним хитрим скоком скочише на њих и оборише их. Тако су ти лопови били похватани.

ЕДИСОН О НОВИМ ПРОНАЛАСЦИМА.

Једноме своме госту *Едисон*, познати проналазач толиких ствари, рекао је, да ће за десет година, што долазе, на пољу техничке бити учињено више проналазака, него за последњих педесет година. Земљорадник ће своју земљу поправљати нитрогеном, који се сада само у лабораторијама може да производи. Што се тиче електрике, он мисли, да је она још у повоју и да се о њој још врло мало зна. И ако се на њој толико ради, има још ваздан чега, што се мора проучити и усавршити. Тако он говори са великом сигурношћу о добијању електричне снаге из угљена на почетку рудника, а без, при томе, употребе паре или динамомашина. Електрична снага, до које се тако дође, биће врло јефтина и моћи ће се лако преносити на даљине. Онда ће се престати с употребом паре а бродове ће електрицитет терати таквом брзином, да ће се онда преко Атлантског Океана прелазити за три дана. Сада се при добијању или употреби електричне снаге девет десетина њених сила утроши у залуд (на котловима итд.), а у будуће ће човечанство са мање напора и трошкова долазити до девет пута веће електричне снаге.

„Ш".

љагу Јоте Грујића и стадох као дон Кихоте њима млатати по ваздуху; дозвах у помоћ разне бркате и брадате мађарске главешине и грофове; метнух на Миту Мушицког лављу кожу, да Вас заплашим — али Ви стојасте и даље, као непомична стена. Љубио сам у руку Кошутова сина, па Апоњи грофа, па чак и Балу и Јожику Мајера — али Вас ни задрмати!

Сад видим, да сам грешио против Вас и молим, да ми опростите! (Љуби по ново руку а за њим и остали.) Желимо, да склопимо са Вашом Светошћу мир, вечити мир, да и Ви имате од нас мира а и ми да имамо мира због Вас. Желимо, да склопимо са Вама савез љубави и поштовања. Уз знак наше велике љубави и оданости према Вашој Светости, молимо Вас, да нам сваком појединном уступите по једну влас из своје свете браде, да је као амајлију на грудима својим вечно носимо и гледајући њу да се сетимо Вас и Ваших добрих дела. Испуните нам ту жељу!

Патријарх одговара од прилике овако: Мило ми је, што вођа радикалне странке признаје, да је против мене грешио. Ја ћу заборавити све, што је било. У погледу мојих власи из браде питам смерно, да ли су оне баш преко потребне народу?

Јаша: Преко су потребне. Свет ће свиснути, од бола ће сам себи ишчупати браду, ако не дође сваки бар до по једне власи Ваше свете браде.

Патријарх: Па добро! Само нежно скидајте влас по влас.

Бранко Илић: Не бојте се, Ваша Светости, тако ћете лако губити једну влас за другом, као ја један процес народни за другим!

Патријарх: Имате ли доброг сапуна?

Јаша: Имамо изврсног, Ваша Светости! Већ шест седам година како га кувамо. Какве га све специјалисте нису месили: и Јовић и Јота и ја и Бала и Мушицки и цело наше друштво редом!

Миливој Миладиновић: Ја сам га већ двапут опробао и могу Вам рећи, да је изврстан.

Патријарх: Е да?

Миливој Миладиновић: Јесте, Ваша Светости. Мене је загребачки Бански Сто двапут њиме обријао и, као што видите на мојем лицу — без замерке.

Патријарх: А имате ли добру воду за сапуницу?

Коста Брадваровић: За воду се не плашите, Ваша Светости. Воду сам набавио ја, а то је она вода, којом ја пишем своје уводне чланке за јутарње бројеве „Заставе“.

Патријарх: Само да ме не боли!

Кузман Миловановић: Не бојте се, Светости. Ја ћу надзиравати, јер, знате, ја страшно волим надзиравати.

Миша Михајловић: Да би Ваша Светост лакше издржала операцију, замолићемо дра Радивојчева из Мола, да импровизира, као оно на сабору, један шаљив говор.

Јаша: Ти мислиш, Мишо, да је сваком стало до луђења. Још може Његова Светост добити муку и грчеве од тога говора, па да се ова давно и жељно заказана операција одгоди. Него, кад већ мислиш, да се држи говор, онда нека га у најозбиљнијем тону држи др. Живко *Продановић*. То ће већ насмејати Његову Светост! За то стојим добар!

Патријарх: Ја ћу опростити г. дру Живку говор. Зашто да се зноји сиромах по овој врућини, него, нека се место тога прекрсти десет пута и нека очита гласно једно „вјерују“.

Др. Живко Продановић: За Вашу љубав, Светости, и то сам готов учинити! (Др. Живко се крсти на све могуће и немогуће начине а вјерују је тако збркао, као појмове у својој глави; патријарх се слатко смеје, као кад су радикали на мајском сабору бацали гравамина српског народа у бунар. За то време су хитро обријали патријарха адвокатски чланови саборског одбора: др. Жарко Миладиновић, др. Бр. Илић, др. Ђ. Красојевић, etc. Кад су патријарха обријали, држи говор)

Јаша: Ваша Светости! Хвала Вам, што сте испунили молбу српског народа и дали му за вечити спомен своју свету браду. Од данас неће Србин знати, шта је невоља, беда, патња, сваки Србин неће ништа друго радити, само певати и веселити се, гледајући са пијететом на амајлију са Вашим власима. Хлебац ће се сам испећи, печене шеве ће летети од једне куће српске до друге, мед и млеко ће извирати из српских бунара и српске реке ће се разлити од вина и ракије. Српство ће до задњег свог часа благосиљати Вашу Светост за овај данашњи чин, јер сте му Ви дали покој, мир, срећу и вечно задовољство! Ми молимо стога Вишњег Бога, да Вас прими у рај (и то одма)!

Патријарх. Хвала Вам, браћо, ја одлазим, удаљујем се од Вас идем право Богу на истину!

Сви: Живела Његова Светост!

Епископ Гаврило Змејановић почиње од радости чардаш и ципелполку а сав радикални народ за њим.

ТРГОВИНА.
НОВОСАДСКА ПИЈАЦА.
ИЗВЕШТАЈ

од 30. јуна (13. јула) 1907. г.

Пшеница I. квалитет	— —	К 20·—	п.
„ II. „	— —	„ —·—	„
Зоб — — — —	—	„ 14·—	„
Јечам нови — — — —		„ 12·—	„
Кукуруз: — — — —		„ —·—	„
окрњен (стари)	—	„ 11·—	„
нови — — —		„ —·—	„

Управник: **Др. Мих. Полит-Десанчић.**
Одговорни уредник: **Јанко Перић.**

ОГЛАСИ.

Клавир

због удадбе продаје се одма.
НОВИ САД
Футошка улица бр. 78.
= код гђе КОВАЧ. =
(У кући месара **Томана.**)
337 1—3

П. Г. К. 110/100 ex 1907.

СТЕЧАЈ.

Расписује се овим стечај на једно учитељско место за класичну филологију (латински и грчки језик) као главну струку, евентуално за групу природне науке са математиком и физиком, које се има попунити почетком школ. год. 1907/8. *у срп. вел. гимназији карловачкој.*

Плата је суплентска 1600 К. (без станарине), а основна плата за испитаног професора 2400 К. са 560 К. станарине.

Основна плата после 10, 20, 25, и 30 године службе диже се на вишу категорију, као и станарина после 20 година службе.

Компетовати се може на свега једно место за обе наведене групе предмета, па ће се при попуњавању према потреби одлучити, која ће се група узети у обзир. Молбенице с документима имају се поднети патронату ове гимназије до 2. (15.) августа о. г.

Из седнице патроната гимназије, држане

у *Карловцима*, 18. јуна (1. јула) 1907. године.

339 1-3 ПРЕДСЕДНИШТВО.

Ад бр. П. М. С. 23, 24, 27, 28/28. ex 1907. 338 1—3

СТЕЧАЈ.

Расписује се стечај на десет места у семеништу манастирских питомаца у Ср. Карловцима. Компетовати могу деца из целе митрополије карловачке.

Молбеницама има се приложити:

1.) крштено писмо, да је молитељ Србин православне вере.

2.) школска сведоџба, да је трећи разред гимназије или реалке бар с добрим успехом и похвалним владањем свршио, а уз то има прикладан орган за појање.

3.) лечничка сведоџба, да је телесно и душевно потпуно развијен и да је против богиња накалемљен.

4.) сведоџба сиромаштва.

Првенство имају деца сиромашних родитеља. Изабрани питомци уживаће у семеништу бесплатан стан, храну, одело и целу опскрбу, а дужни су полазити четврти разред гимназије у Карловцима, а по том курс монашке школе.

Родитељи односно, старатељи изабраних питомаца имају после избора потписати реверз, да ће се изабрани питомац после свршених наука посветити монашком чину, у противном случају да ће родитељи односно сам питомац потрошени на њега новац потписаном патронату накнадити.

Инструиране молбенице морају се поднети до 2. (15.) августа о. г. Његовој Светости Господину Георгију Бранковићу, српском Патријарху као председнику патроната. Захтева се, да се, у колико је могуће, компетенат - молитељ претходно председништву лично прикаже.

Из седнице Патроната Семеништа Ман. Питомаца.

У **Карловцима**, 8. (21.) јунија 1907. године.

Председништво патроната.

ЗА ПРОЛЕТНУ СЕЗОНУ
стигао ми је врло богат избор
у женској и мушкој конфекцији

као и највећи избор у *женским костимима, шосовима, свиленим, вуненим и батистаним блузама*, све по најмодернијем, најукуснијем и елегантнијем енглеском и француском крају. Послуга је уз НАЈУМЕРЕНИЈУ ЦЕНУ код српске фирме

П. Н. Момировића
у Новом Саду,
653 34-52 Главна улица бр. 3.

ЈЕФТИНО!

Одела финог најмодернијег кроја за мушке и женске може се добити у ново отвореној конфекционој радњи

Панте Спаића у Новом Саду
Дунавска улица бр. 36.
Солидна послуга.
Цене утврђене.
77 21—

НАЈЈЕФТИНИЈИ ИЗВОР
ЗА КУПОВАЊЕ
порцулана и стакларске робе

лампи, свих сервиза и посуђа, најјефтиније се једино и изрично код мене добија, пошто ја сву робу повлачим на вагоне и услед тога могу јефтино да продајем. Цене су за сву робу строго утврђене. Моли за многобројну посету 642 50-52

С особ. поштовањем
Херман Левенберг,
Стакларска и порцуланска трговина у НОВОМ САДУ, Темерванска улица бр. 10.
Филијала у Ст. Бечеју.

Број III. 55./22.
из 1907.

СТЕЧАЈ.

Овим се расписује **стечај на два упражњена учитељичка места** у **Меленцима.**

Берива су следећа: **1000 круна** годишње, *слободан стан и огрев.* Осим тога добијаће изабране учитељице законом прописане петогодишње доплатке, — 20 круна за писаћи прибор, а у смислу 70. §. школ. уредбе од 1872. год. уживаће по ¼ јутра баште.

Дужности су прописане школском уредбом.

Изабране учитељице радиће на оним разредима, које им месни школски одбор доделио буде.

Ваљано инструисане молбенице треба упутити на месни школски одбор.

Рок стечају је шест недеља од првог увршћења у „Митрополијском Гласнику“.

Из седнице м. шк. одбора, држане у *Меленцима*, дана 10. (23.) маја 1907. год.

Каменко Пиперски с. р. деловођа. **Милутин Думић** с. р. (М. П.) председник шк. одбора.

III. 499./438. из 1907.

Одобрено у седници епарх. шк. одбора држаној у *Темишвару* 21. јуна (4. јула) 1907. год.

(М. П.) Георгије с. р. епископ.

332 2-3

Ако желите да купите добру
шивачу машину или бицикл
и ако сте пријатељ своме џепу, а ви се обратите на **највеће стоваришће шивачких машина;** где се у највећем избору могу добити СВЕ ВРСТЕ СИНГЕРОВИХ и РИНГШИФ МАШИНА, као и БИЦИКЛИ и то бар са **10 до 20 Круна** јефтиније него игде. **ВЕНИЈАМИН ФОРГАЧ,** Нови Сад, Ђурчијска улица бр. 22. (до Миросављевићеве трговине.)
666 26—52

ПОДВОРНИК ЗА БАНКУ.

Једној српској банци потребан је **подворник (послужитељ)**, који је вешт у језицима: српском, мађарском и немачком, у говору и писму.

Дужност му је, да држи чистоту у заводским просторијама, исте спрема и греје, да разноси писмена, позива партаје, и т. д.

Мора бити ожењен здравом женом, која му мора помагати у чишћењу, спремању и грејању.

Ислужени подофицири имају првенство.

Плата је **К 600.—** *годишње*, а жени **К 72.—**, која се у месечним оброцима издаје. Ван тога *слободан стан.*

Молбенице у сва три језика треба послати на *Администрацију овог листа* **до I. (14.) августа о. г.** Молбеници треба приложити сведоџбу парохијског звања о годинама старости, даље о моралном владању, познавању дотичних језика и здрављу мужа и жене.

У молбеници ваља тачно описати досадањи живот, т. ј. где је молитељ све био и шта је радио. Ако је службовао, онда треба и сведоџбу о томе поднети. 325 2-3

ДОЛАЗИ ДОДАТАК.

ЈОВАН ЛЕТИЋ

НОВИ САД, главна улица бр. 9.

Препоручује своје **најбогатије** стовариште свих мушких и дечјих помодних ствари, као:

најбољих хабигових и енглеских

шешира

ОГРОМАН ИЗБОР ДИВНИХ ВРАТНИХ МАРАМА (ШЛАЈФНИ),

НАЈФИНИЈЕГ ЛЕГЕРОВОГ И БЕЛОГ РУБЉА:

КОШУЉА, КРАГНОВА, МАНЦЕТА, ЦЕПНИХ МАРАМИЦА,

БОГАТО СТОВАРИШТЕ ПУТНИЧКИХ ПОТРЕБА:

ШТАПОВА, КИШОБРАНА, ПУТНИХ САНДУКА

643 29–52

Изврсне парфимерије: мирисави сапуни, помаде, пасте и воде за уста и зубе, све из најпризнатијих творница и т. д. и т. д.

Потпуно сортирана

СРПСКА РАДЊА. ЦЕНЕ УТВРЂЕНЕ.

ПОЗИВ

НА УПИС ДЕОНИЦА

Српске Трговачке Обртне Банке д.д.

У ГЛИНИ.

Од више година се опажа у целој околини нашој, да промет и трговина све више долази у туђинске руке и да су се многи звани и незвани дошљаци и туђинци, који се трговином и занатом баве, обогатили, а наши економи сваки дан све више упадају у руке туђих новчаних завода, те нам са свију страна прети опасност.

Да се свему овоме доскочи, закључено је дана 12. (25.) јуна ове год. на одржаном бројном збору цијеле околице да се оснује.

Српска Трговачка Обртна Банка

и то са 2000 деоница, а свака деоница да буде круна 50.— са потпуном уплатом приликом уписивања. Осим тога се плаћа К 3.— од деонице, да се тиме покрије трошак оснивања, а вишак пренеће се у резервни фонд.

Чланови ове установе могу бити само Срби, вредни, трезвени и напредни грађани, а за напредак саме установе јемчи та прилика, што непосредна околица, броји на 60—70.000 становника Срба.

Молимо сваког честитог брата и Србина, да нас помогне уписом деоница, што се јавља једном од потписаних оснивача, а рок уписивању траје до 10. августа ове год. по нов. кален. Уједно се свима ставља до знања, да су утемељитељи опуномоћили неколико чланова, који ће у околици обављати попис акција, а на захтев сваком дужнику дужни су исти исказати се пуномоћу са потписом 6 чланова утемељача.

Милан Теодоровић трговац у Малиградац, Михајло Шепа трговац у Перни, Пера Вујаклија трговац у Топуском, Теодор Милакара парох у Драготињи, Раде Еремија трговац у Обљају, Алекса Мацарац трг. у Обљају, Јово Чучковић састанак час. у миру у Глини, Васо Угарак трг. у Глини, Петар Вранешевић кројач у Глини, Стево Кончар бријач у Глини, Димитрије Гајић трг. у Глини, Александар Вранешевић кројач у Глини, Никола Ребрача трговац у Глини, Стево Брекић трговац у Глини, Гајо Живковић трговац у Топуском, Ђуро Кончар трговац у Глини, Димитрије Миљевић пекар и трговац у Топуском, В. Јакшић власник штампарије у Глини, Станко Ребрача чиновник у Глини, Станко Свилокос трговац у Јабуковцу, Јован Орешчанин учитељ у Вргинмосту, Љубомир Јовичић трговац у Загребу, Никола Мрконић трговац у Старом Селу, Н. Цревар трговац у Вргинмосту, Рада Ресанић трговац у Вргинмосту.

ПОЗИВ

НА КОНСТИТУИРАЈУЋУ ГЛАВНУ СКУПШТИНУ

Српске Трговачке Обртне Банке д.д.

У ГЛИНИ,

која ће се у смислу трг. закона § 154. одржати у српској школи у Глини дне 15. августа о. г. у 3 сата после подне

Дневни ред:

1. Оверење присутних деоничара.
2. Избор 3 члана скупштине за оверење скупштинског записника.
3. Уверење о уплати и ваљаном потписивању темељне главнице.
4. Читање друштвених правила, и донети закључак о конституирању.
5. Избор 12 чланова Управе, 6 из места а 6 са стране.
6. Избор 5 чланова надзорног одбора, 3 из места а 2 са стране.
7. Давање разрешнице утемељитељима по гласу трг. закону § 152.
8. Евентуалија.

312 2 6 *УТЕМЕЉИТЕЉИ.*

СТОЛАРСКА РАДИОНИЦА

СТЕВАНА ГРЧИЋА

у Новом Саду

у кући Јована Георгијевића, (пред. Недељковићева) гл. ул. бр. 3. остраг у дворишту.

Препоручује се п. н. грађанству на места и са стране за солидну, тачну и ув умерену цену модерну и добру израду: кућних намештаја, трговачких штелажа и портала, све грађевинарске послове, који засецају у моју струку; а примам на израду и црквене украсе. — На захтев поштованих муштерија ва сваки рад стоји на услуги са ценама и цртежима.

668 31-52

ОГЛАС.

Јединствено и ненадмашимо лековито блатно купатило

„Русанда“

у Меленцима (торонталској жупанији у Угарској) које лечи болеснике од скрофула, отока у жљездама и кожи, костобоље, реуме и заостале тврдоће и укочености после запаљења у зглавцима и жилама (контрактуре); застарелих рана̂ и отока̂, нарочито услед кошчаних болести (Caries, Necrosis); хроничних кожних болести, особито суве екцеме, Prurigo, Psoriasis; даље од неуралгије и болести у живцима, код женскиња неуредан крвоток и др.

Отворено је: 1. (14.) маја 1907. г.

а траје до половине месеца септембра.

Поред чудне природне лековитости, купатило је по модерном укусу и данашњим захтевима удешено, тако, да гостима стоји на расположењу лепо удешен, пространи цветни парк са дебелим хладовима, три лепо намештена хотела са гостинским собама, пространи курсалон и трапезарија, особита музика под капелништвом Данијела Вагнера. Изврсна кухиња и тачна послуга.

Нужна извешћа даје бесплатно купалишно деловођство, а извешћа у погледу станова даје Ђорђе Бобек купалишни ресторатер.

За управу купатила „Русанде“:

У МЕЛЕНЦИМА, дана 15. (29.) марта 1907. год. 188 25 32

Каменко Пиперски, деловођа. **Ђена Петровић,** председник.

ГОДДАМ!

Једва једном *средство против жуљева, које брзо и сигурно* дејствује

КУК и ЏОНСОНОВИ

(Cook & Johnson)

америк. патентирани

прстенови против жуљева.

1 комад **20** потура, 6 комада **1** Круна, поштом 20 потура порто. Добија се у свакој аптеци ове монархије, као и у дрогеријама за лекарије.

226 6-8

Велико стовариште **пива**

Ђуле Бауера у Новом Саду,

Успенска улица број 5. препоручује на велико (en gros) а добија се и на мало, од 5 боца почевши **штајнбрушко, будвајско, дупло малата, малата и право пилзенско**

ПИВО

На штајнбрушком и будвајском пиву, осим прилепљене цедуље, по којој се права пива познају, налази се још и на запушачу жиг Bauer Gyula.

652 29—52

ПРЕКО ОД ВЛАДИЧАНСКОГ ДВОРА.

!!УТВРЂЕНЕ ЦЕНЕ!!

ПРЕПОРУЧУЈУ

своје ново снабдевено стовариште за летњу сезону

и то: *штофа, свиле за хаљине и украсе, делена, зефира, батиста, пикета и цица, нарочито велики избор*

ШТОФА ЗА МУШКА ОДЕЛА,

финих пикета за пруслуке и енглеског зефира за кошуље.

Молимо штов. публику за што већу посету и остајемо с особ. поштовањем

Дунђеров и Ралетић

673 28—52 код „златног орла“ у **Н. Саду.**

ПРЕКО ОД ВЛАДИЧАНСКОГ ДВОРА.

!!УТВРЂЕНЕ ЦЕНЕ!!

Лепота

У свету јединствени успех, који је арадски апотекар Климентије плем. Фелдеш постигао са својим **Маргит-Кремом**, навео је многељуде на патворење тог по свем свету славног **нешкодљивог** средства, које јединствено чудновато дејствује против свију **нечистоћа на лицу**, пегâ, лећâ, крпâ, изасутакâ и т. д. Наравно да то ником није пошло за руком, јер тајну производње **Маргит-Крема** зна искључиво само изумевач и произвађач, који ту тајну и чува, јер увек са свим сâм зготовљава тај препарат. **Маргит-Крем** је дакле увек једнак, израда је свагда брижљива те с тога је дејство брзо и поуздано. Већ после употребе од четири до пет дана потпуно измени кожу на лицу, отклони пеге, леће, крпе, бубуљице, сајетце, црвенило на лицу и на рукама, и даје лицу идеалну лепоту, свежину и младоликост. Притом је са свим нешкодљив. Тегла стаје 1 круну, Маргитин сапун 70 потура а Маргитин прашак (бео, ружичаст и крем) 1 круну. Сва та средства могу се употребити и свако за себе. Фелдешев Маргит Крем може се добити по целом свету у свакој већој апотеци или код изумевача **Климентија плем. Фелдеша** у Араду. Главно је стовариште у Новом Саду код Гавре Плавшића, Јована Вујића и Карла Гросингера.

108 3—5

Свако подражавање и прештампавање кажњиво.

Судски заштићено! Једино прави је само

Тијеријев балсам

са зеленом заштитном марком, на којој је калуђерица. **Законом заштићено. Одавна чувено, ненадмашно** против поремећеног варења, грчева у стомаку, колике, катара, грудобоље, инфлуенце, а нарочито против туберкулозе у зачетку, и т. д. — Цена: 12 малих или 6 дуплих бочица или једна велика специјална боца са патентираним затвором К 5·—.

Тијеријева маст од центифолије опште позната као Non plus ultra против свију ма како старих рана, запаљења, повреда, анцеса и отока сваке врсте, спречава, да се крв отује, операције понајвише чини излишним. Цена: 2 тегле К 3·60 франко, разашиље само за готово или уз поузеће.

лекарница А. Тијерија у Прегради

код Рохича (Sauerbrunn).

Депо у Будимпешти код лекарника Јосифа плем. Терека и др. Лео, и код Ј. Егера и Л. Вертеша у Лугошу.

ОПОМЕНА, да се не купују, не наручују а нарочито не препродају патворине мога једино правог, законом заштићеног балзама. По гласу §§ 23. и 25. казненог закона свако, ко наручи, купи а нарочито ко препрода Тијеријев балзам, који није из моје лекарнице дакле други а не мој једино прави, законом заштићени балзам, на коме је зелена марка са калуђерицом: тај се излаже кривичном, пештедничном гоњењу и казни до К 4000 или затвору до 1 године. Исту казну повлачи за собом наруџбина или продаја наметљивим, вашарским начином натурених, другим именом названих сурогата, који се стављају у промет, да од публике маме новце.

688 27—52

Сремска планинска вина

сопственог производа из мога **каменичког винограда „Парага“** препоручујем п. н. грађанству у боцама и бурадма по јефтиној цени. По жељи шаљем ценовник бесплатно.

Јосиф Шварц

производник вина **Нови Сад.**

637 33—54

ПОГРЕБНО ПОДУЗЕЋЕ

и стовариште надгробних споменика

ПАЈЕ МАРКОВИЋА у Н. САДУ

у средини дунавске улице, телефон број 168.

Филијала: погребно подузеће **„Конкордија“** пређе **Ђуре Стојковића,** ђурчинска ул бр. 15.

Држи вазда огроман избор сваковрсних камених надгробних споменика. Натписе изрезује најсавршеније, а позлата дупла и дуготрајна. Велики избор мрт. сандука, венаца, покрова и целокупне опреме за погребе. Цене строго солидне а послуга најтачнија. 667 26-52

ВАЛДХАМ

прави американски **џепни сатови,** најфинијег и *најтачнијег* су строја (Präcisionswerk). Ови златни стројеви су им јачи од осталих фабриката, пошто имају између масивних златних плоча, једну плочу од композиционог метала, коју заокружују и тиме целом строју потребну тачност дају. За тачност рада свих сатова *сепружа за сваки сат 25. год. гаранција.*

Адолф Екфелд

сајџија и сочивар

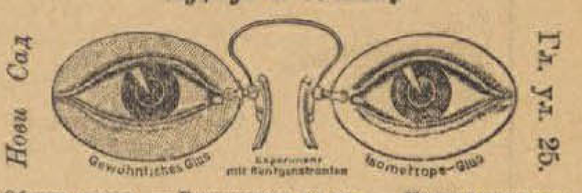

Обично стакло. — Експеримент са ретгеновим зрацима. — Исометроп-стакло

Исометроп стакла најбоља су за очување очног вида: много слабија стакла, оштрији вид, и нема заморености.

Велико стовариште свију врсти сатова, златне робе, бриљанта и свију сочиварских дпремета. 599 34-53

П. н.

Част нам је овим учтиво ставити Вам до знања, да смо **нашу (фабрику) творницу довршили,** која се налази

у творничкој четврти на Лиману, У НОВОМ САДУ,

и најновијим помоћним машинеријама, по модерној системи наместили и предали је саобраћају.

У нашој творници се раде:

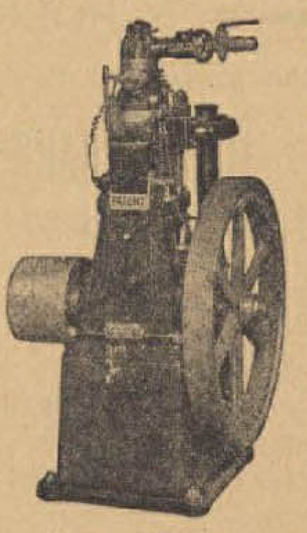

I. **Мотори,** све врсте: гас, бензин, произвађач гаса и генератори.

II. **Целокупно уређење** за творнице, цигљане и млинове.

III. **Алати** за индустрију метала и дрвета.

IV. Лије се галантеријска и обична роба.

V. Ливница машина по сопственим и туђим моделима.

VI. Оправке и реконструисање сваке врсте.

Старо гвожђе и метали купују се по пијачној цени.

Наша техничка канцеларија, налази се на Лиману, у нашој новој творници, а канцеларија за куповину и стовариште мустара је у старој творници, у казанџијској улици бр. 19.

Захваљујући се на дојакошњем поверењу молимо уједно да нас и у будуће многобројним цен. наруџбинама, у нашем новом подузећу потпомогнете.

Ценовници и предрачуни бадава и франко.

Траже се заступници.

С поштовањем

695 26-52 **Цигмунд и Друг.**

ЗА ПРОЛЕТЊУ и ЛЕТЊУ СЕЗОНУ

препоручује ново богато стовариште мушке и женске помодне робе

Душана С. Монашевића

У НОВОМ САДУ

ћурчиска улица бр. 23. преко пута Браће Миросављевића

свој велики избор *мушких* и *дечјих шешира, најновијих сунцо-* и *кишобрана, штапова, туристичких мушких* и *дечјих кошуља, рукавица, мидера, највећи избор украса за женске тоалете, свилених, глотаних, батистаних* и *листерских жипона, парфимерије, мирисавих сапуна* и т. д. и т. д.

Највећи избор других ствари у овој струци.

655 45—100

Најјефтиније цене. Највећи избор најукуснијих ствари.

Творница српских црквених утвари

ЛУКЕ К. АЛЕКСИЈЕВИЋА

у Новом Саду

Велики илустровани ценовник иштите и добићете га бесплатно.

Препоручује једном речју све потребне црк. утвари и све свете иконе. Вештачки везене златом и свилом плаштанице, барјаке и заставе за певачка и друга друштва. Израђује и позлаћује иконостасе, Христове гробове итд. Има најфиније праве руске златне и свилене брокате за одежде, барјаке и литије; на захтевање шаље мустре, цртеже и ценовник. 645 30—52

За приповест биће лепа

свака дама

од дивног дејства светски чувеног Хајошева

Арадског крема од љубичице.

Пеге, крне, брадавице,

прве на кожи и сваковрсне нечистоће на лицу као чудом брзо уклања. На париској и лондонској здравственој изложби одликовано великим златним медаљама, крстом и почасном дипломом.

Цена једној тегли 1 Круна, дупла тегла 2 Круне.

Сапун од љубичице 70 потура, млеко од љубичице 1 Круна
- - - и женски прашак од љубичице 1 Круна 20 потура . - -

Чувајмо се од имитација и патворина без вредности.

При куповању изволите захтевати и примати само Хајошеве арадске производе, а све друге понуде одбити.

Може се добити код произвођача:

У апотеци **Арпада Хајоша** у Араду.

У Новом Саду може се добити: У радњи *Александра Фишера.* У Митровици: У радњи *Давида Адлера*, у радњи *Исидора Вајса.* У Руми: У апотеци *Јована Хондла.* У Сомбору: У апотеци *Немеша.* 238 18 30

Од Ц. Кр. Земаљског Школског Одбора одобрен

ПАНЗИОНАТ СА ШКОЛОМ

заједно за ученице, за више свестрано образовање

ХРИСТИНЕ ЈОВАНОВИЋ У БЕЧУ,

WIEN VIII. Pfeilgasse 5.

Проспекти и најлепше препоруке стоје на расположењу. Леп положај. Собе са свима удобностима. Савесно васпитање и настава уз гимнастику. Конверзација: немачка, француска и енглеска. Предају најбоље наставничке снаге.

ПРИЈАВУ И УПИС

ваља извршити што раније код УПРАВЕ овог панзионата, иначе се доцније пријаве после заузетих места не ће уважити.

326 3-15

Најбоље врсте плава камена, фарбе за жито (Dupuy-Samenbeize).

НАЈФИНИЈА

зејтина, пиринча, јефтине кафе, ситна и крупна грожђа, бираних бадема и лешњика.

МИНХЕНСКО

шпатен пиво у флашама. Највећи избор минералне свеже воде. Разне сорти сирева. Фришких сардина и других разних РИБА.

ДЕЛИКАТЕСА И ШПЕЦЕРАЈА ТРГОВИНА

Љ. СТЕФАНОВИЋ СИН, НОВИ САД

Главна улица бр. 27.

Основана 1866

Телефон бр. 76.

Разна калифорнијска ВОЋА

Праве манастирске ШЉИВОВИЦЕ.

Грчка лековита вина: **Mavrodaphne, Cypro, Ahaier, Malvasier.**

Сваки дан свежа путера за тај, са спахилука надвојводе Албрехта.

Најбоље врсте ВИНА бела и црна у боцама по ванредно јефтиној цени.

654 (27—52)

Под својим надзором, тачна послуга и најумеренија цена.

Под својим надзором, тачна послуга и најумеренија цена.

Петроварадинска пивара

препоручује штованом грађанству и господи гостионичарима Новога Сада и околице своје **изврсно**

Градско пиво

које се може са најбољим страним производима такмичити.

172 14—20

ПОМОДНА ТРГОВИНА

Панте Јовановића

У НОВОМ САДУ

Футошка улица бр. 2. поред „ХОТЕЛА МАЈЕРА“.

Ново велико стовариште

КОШУЉА за господу белих и шарених. 285 11—50
КОШУЉА за господу са крагном туристичким.
КОШУЉА за дечаке.
КОШУЉА и осталог рубља за госпође у платну, батисту и шифону.

Краватни, — крагнова и маншета, жипона, мидера, цепница, сунцо- и кишобрана, прегача, — чарапа, — рукавица — кожњих и плетених. — Појасева за госпође и господу. **Ручних радова** и прибора за исте. **Апликација, чипака** и **везова** за хаљине и рубље. **Мирисавог сапуна** и **парфима, велова** и **венаца за невесте, велова за лице. Модерни ташни** за госпође. **Буђелара, дувањара** и т. д. — **Утврђене веома јефтине цене. — Наруџбине са стране обављам уз поузеће са највећом тачношћу.**

НОВО СТОВАРИШТЕ.

СОЛИДНА ПОСЛУГА. ЈЕФТИНЕ ЦЕНЕ.

Штедљива домаћице читајте!

Воланијева лужина за прање рубља.

Свакој **кућаници** мора бити прва брига чистоћа, а особито чување њезиног рубља, које стоји много новаца. Рубље се злочестим прањем и сваковрсним примјесама брзо покварі и упропашћује многу кућу.

Да се тому на пут стане, ево доброг и прокушаног средства за прање рубља, које су испитали многи учењаци и **кр. кем. анал. завод у Загребу**, те пронашли Воланијеву лужину као ваљано средство за прање рубља.

Воланијева лужина пере рубље без пепела, соде и ине примјесе брзо и чисто, те се пере у року од по дана она количина рубља, за коју се по старом спором обичају требало скоро 2 дана. — **Приштедња велика на гориву дрву и времену. Многогодишње сачување рубља, угодни мирис рубља. Посвемашња раскужба** уништује бацпле колере, попалине (тифуса) и спора бедреница (Milzbrand).

Треба добро пазити на **патворине**, те јамчим за доброту и сигурни успјех само онда, ако су мојим потписом сандуци провиђени.

Воланијева лужина продаје се у сандуцима по 50 и 25 кг., ну да се добрим и штедљивим домаћицама олакоти, и да се освједоче о доброти моје лужине, шаљем у сандуцима по 5 кг. по К 3·15 са напутком уз поузеће.

Воланијеву лужину рабе данас осим добрих кућаница све болнице и самостани.

Наруџбе прима и препоруча 210 10—10

Еуген Волани, Загреб

Гундулићева ул. 29. — Телефон бр. 154.

Власник и издавалац: деоничарско друштво »Браник«

Штампарија деоничарског друштва »Браника«